

Pasitikdami Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną šiandien esame tikri, jog mūsų valstybės vardas skamba garsiai ir užtikrintai - esame girdimi ir matomi kaip tvirta moraliniu ir vertybiniu požiūriu tauta. O juk, rodos, dar visai neseniai - prieš 35 metus - Lietuvos vardas toli gražu ne kiekvienam demokratiname Vakarų pasaulyje gyvenančiam buvo žinomas.

Anuomet bet koks vakariečio dėmesys ar vizitas Lietuvoje mūsų tautai buvo itin svarbus - juk tai buvo ne tik materialinė ar humanitarinė pagalba, tačiau ir simbolis, jog demokratinis pasaulis - išvien su mumis. Vieni tokių vakariečių, teikusių pagalbą Lietuvai ir Europoje skelbusių atkurto valstybės žinią, buvo dabartiniai Lietuvos garbės konsulai Prancūzijoje Anne-Marie Goussard ir Pierre Minonzio - bene pirmieji prancūzai apsilankę atkurtoje Lietuvoje ir pažinę ją vienu reikšmingiausiu mūsų šalies istorijos laiku.

Šiomet kovo 21 d. į Kauno technologijos universiteto (KTU) Prancūzų kultūros centro organizuojamą Frankofonijos mėnesį atvyksiantys garbės konsulai atvirai sako - pažinus Lietuvą neįmanoma jos nepamilti, o kartą apsilankius - neįmanoma negrįžti.

Tuomet prancūzai apie Lietuvą mažai nežinojo

Tiek Anne-Marie Goussard, tiek Pierre Minonzio jau tuomet, devyniasdešimtaisiais, ne vienerius metus rūpinosi žmogus teisių klausimais įvairiose šalyse - būtent per šią veiklą įvyko ir jūdviejų pažintis su Lietuva.

1990 m. sovietams įvedus šalyje ekonominę blokadą, pradėjo trukti ne tik naftos, dujų, bet ir būtinausių prekių - tarp jų ir vaistų. Pastaruosius anuomet į Lietuvą padėjo tiekti tarptautinė organizacija „Farmacininkai be sienų“ (Pharmaciens sans Frontières (PSF)), kurios Tarptautinio komiteto steigėjas ir viceprezidentas buvo pats Pierre Minonzio.

„1990 m. birželį Perkūno Liutkaus ir Ričardo Bačkio vadovaujama Prancūzijos lietuvių bendruomenė išsiuntė žinią apie sovietų įvestą Lietuvos sanitarinę blokadą ir iškvietė PSF pagalbą. Sužinoję apie tai pakrovėme sunkvežimius medicinos reikmenimis, kuriuos suteikė TULIPE (Transfert d’Urgence de l’Industrie Pharmaceutique) ir Prancūzijos farmacijos laboratorijų (LEM) humanitarinė struktūra, bei iš karto išvažiavome“, - prisimena P. Minonzio.

Pirmoji PSF misija, pasakoja P. Minonzio, sustojo Lazdijuose, prie pat sienos - ten prancūzus pasitikęs tuometinis Lietuvos sveikatos apsaugos ministras J. Olekas išpėjo kuo greičiau

trauktis iš šalies, mat visai netoli, tarp Lietuvos ir Lenkijos sienos, buvusi Raudonoji armija kėlė pavojų, grasino ginklais. Tik vėliau, sako P. Minonzio, sužinojęs, jog jų kalašnikovuose net nebuvo šovinių.

„Visgi išvykome po kelių valandų, bet pažadėjome savo paramą Lietuvai – šaliai, kurią atradau, bet kurios pirmąją nepriklausomybę tarpukariu prisiminė mano tėvai. Po kelių savaičių sulaukiau Prezidento V. Landsbergio padėkos. Nežinojau, kad tai buvo didžiulio ne tik humanitarinio, bet ir politinio nuotykiu pradžia“, – kalba jis.

O juk anuomet, kaip sako patys garbės konsulai, jiedu buvo vieni iš nedaugelio prancūzų apskritai žinojusių, kas yra toji šalis Lietuva, mat jaunoji to meto Prancūzijos karta buvo užaugusi Europoje, kurios žemėlapyje tokios valstybės nė nebuvo mačiusi.

„90-aisiais, reikia pripažinti, prancūzai, be pagyvenusių žmonių, apie Lietuvą žinojo labai mažai arba nieko. Tai neabejotinai buvo susiję su mūsų išsilavinimu, kuris mokė mus apie „didžiąją“ Sovietų Sąjungą, kruopščiai ištrindamas Baltijos valstybių aneksiją, primesdamas mums globalią ir vadovaujančią vienos šalies viziją. Apie okupaciją žinojo tik emigrantai, istorikai ir labai gerai informuoti žmonės. Prancūzijos specialiosios tarnybos net buvo konfiskavusios vaizdo įrašą, kurį 1991 metų sausį filmavome Vilniuje. Deja, prireikė dramatiškesnio įvykio (M. Trintignant nužudymo byla) ir dviračių sporto (R. Rumšas), kad prancūzai pradėtų kalbėti apie Lietuvą. Tuomet visi, net žurnalistai ir politikai, lengvai painiojo Baltijos šalis ir Balkanus. Turėjome spausti spaudą, kad pagaliau Lietuva būtų žinoma pasauliui“, – prisimena P. Minonzio.

Rado dainuojančią tautą ir diktatorių su nulaužta nosimi

Anne-Marie Goussard, kovotoja už žmogaus teises, buvusi Tarptautinės žmogaus teisių organizacijos viceprezidentė, nuo pat 1991 pirmininkaujanti Prancūzijos-Lietuvos asociacijų Prancūzijoje koordinacinei tarybai, dar jaunystėje pasirinko kovos prieš komunistinį totalitarizmą kelią, o devintojo dešimtmečio pabaigoje Trua (Troyes) mieste organizavo Laisvės savaites – renginį, suburdavusį rezistentus iš viso pasaulio. Būtent viename iš jų, 1990–1991 metų sandūroje, susitiko ir jos keliai su pirmaisiais lietuviais.

„1990 m. gruodį Paryžiuje įvyko ESBO (Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos) konferencija. Gorbačiovas paprašė Prancūzijos užsienio reikalų ministro neleisti dalyvauti Baltijos šalių atstovams, o šis, jo paklauses, prašymą įvykdė. Tuomet nuėjusi pas Trua merą R. Galley, Antrojo pasaulinio karo pasipriešinimo didvyrių, sutariau, jog nuvažiuosiu pasiimti Lietuvos atstovų į Paryžių ir parvešiu juos atgal į Trua, specialiai į Laisvės savaitę. Taip per kelias dienas lietuviai galėjo susitikti su keliais šimtais vietinių

žmonių ir užmegzti draugystės ryšius. Kai sausio 13-ąją per televiziją pamatėme įvykius Vilniuje, nusprendėme vykti. Radome keturis sunkvežimius, užpildėme juos aukomis ir paskui juos išvažiavome automobiliu“, – pasakoja ji. Taip A. M. Goussard pirmą kartą susipažino ne tik su Lietuva, bet ir su vėliau tapsiančiu ilgamečiu bičiuliu ir kolega Pierre Minonzio.

Toji kelionė į Lietuvą vedė per Vokietiją, Lenkiją, Baltarusiją, tuometinį muitinės postą Medininkuose, kur visą ekipažą pasitiko, kaip prisimena pati garbės konsulė, itin panašūs į rusų kareivius muitininkai. Nemenkai teko su jais pavargti, pasakoja A. M. Goussard, tačiau galų gale humanitarinė pagalba įvažiavo į Lietuvą. Riba, skyrusi Lietuvą nuo Vakarų pasaulio, buvo įveikta.

„Už kelių šimtų metrų toliau mus pamatę pasieniečiai nustebo. Mes ką tik įveikėme blokadą. Nesvarbu, ką vežėme, svarbu, jog sugebėjome pravažiuoti. Siena buvo atvira ir europiečiai įvažiavo“, – savo pirmosios kelionės į Lietuvą išpūdžius prisimena A. M. Goussard.

O tuomet Vilnius: Parlamento aikštė, joje budinčių lietuvių dainos, betono luitai, saugantys Parlamentą, vaikų piešiniai, plakatai su užrašu „Jėzau Marija, mes tave mylim, gelbėk mus“ ir, kaip įvardija A. M. Goussard, istorijos šiukšliadėžėmis virtusios metalinės statinės, kuriose buvo deginama viskas, kas galėjo priminti sovietizmą. Vėliau kelionė tęsėsi Kaune, pas dabar jau ilgamečiais draugais tapusius lietuvius.

„Kaune – pirmieji cepelinai, naktinis apsilankymas Taikos prospekto garažuose, kur buvo saugomos dešimtys ką tik nuverstų Lenino statulų. Įvairaus amžiaus ir įvairaus stoto Leninas, bet sistemingai su nulaužta nosimi, kad niekam nekiltų mintis ją gražinti į vietą. Karo muziejus ir susitikimas su tais, kurie ir po 30 metų amžiams yra tapę mūsų draugais: Danutė, Darius, Dainius (Gruzdžiai – red. pastaba). Daugybė vaizdų sugrįžta – autentiški, simbolizuojantys draugystę ir jos vertybes, kurios mus vienija ir dėl kurių esame pasirengę kartu kovoti iki galo. Be to, mes jaučiame nepaaiškinamą ir gilų jausmą, kad esame namuose, šeimoje.“

Lietuva - tai kitas žodis Laisvei

Geriau net nevažiukite į Lietuvą, jei galvojate, jog čia negrįšite – tai pagarsėjusi šių garbės konsulų frazė. Šiandien, per daugiau nei trisdešimt metų, tiek Anne-Marie Goussard, tiek Pierre Minonzio Lietuvoje yra lankęsi daugiau nei 100 kartų. „Kai myli – neskaičiuoji“, – sako A. M. Goussard. O juk vien per šių metų pirmąjį pusmetį garbės konsulai prasitaria planuojantys net tris keliones į Lietuvą – viena iš jų juodu atvesianti į KTU Frankofonijos mėnesį, kuriame A. M. Goussard ir P. Minonzio pasidalins savo neblėstančios meilės

Lietuvai patirtimi ir tuo, kas traukia juos čia vėl ir vėl sugrįžti.

„Lietuva – tai istorija apie meilę Laisvei, neįtikėtino orumo žmones, pasiryžusius bet kokia kaina atgauti Nepriklausomybę. Atlikęs misijas daugelyje šalių, Lietuvoje radau išdidžią, ryžtingą tautą, pasiruošusią susidurti su sunkumais ir priimti iššūkį išsivaduoti iš sovietų kontrolės, – dalijasi P. Minonzio. – O man, būnant italų kilmės, širdį itin džiugino atrasta baroko architektūra, labai stiprūs ryšiai su Italija.“

Neįsimylėti Lietuvos, įsitikinusi A. M. Goussard, neįmanoma. Pažinusi Lietuvą atgautos Nepriklausomybės pradžioje ir šiandien kartu su ja visai Europai garsiai kartojanti, kaip svarbu nenuleisti rankų ir padėti kovojančioms už laisvę tautoms, garbės konsulė sako – Lietuva tai antras žodis Laisvei, o Lietuvos vėliava, kuria pati Anne-Marie Goussard neretai apsisiautusi dalyvauja Paryžiuje vykstančiuose mitinguose už Ukrainos laisvę – svarbus to simbolis.

„Lietuva yra kitas žodis Laisvei. Šiandien ji yra atgavusi savo vietą tarp kitų demokratinių tautų – Europos Sąjungoje, NATO, ESBO ir UNESCO. Prancūzijos–Lietuvos koordinacinė taryba mano, kad jos, kaip ir Lietuvos, misija šiandien yra lydėti ir palaikyti tuos, kurie kovoja už Laisvę, už demokratiją, už Europą, nesvarbu, ar tai ukrainiečiai, ar baltarusiai, ar gruzinai. Ir Lietuvos vėliava tai liudija“, – sako A. M. Goussard.

Šiandien prancūzai gerai žino, kas yra Lietuva – jos vardas garsiau skamba ir kultūroje (prisiminkime neseniai įvykusį Lietuvos sezoną Prancūzijoje), ir turizme, ir be abejo geopolitinėje erdvėje. Tai geografinis Europos centras, krepšinio šalis, o svarbiausia, kaip pabrėžia P. Minonzio, tai tauta, kuri iki šiol labiausiai padeda Ukrainai.

„Politiškai Baltijos šalys per ilgai buvo laikomos „mažomis šalimis“, visiškai pavergtomis Rusijos. Šiandien daugelis žmonių sako, kad reikėjo jų klausytis daug anksčiau“, – priduria A. M. Goussard.

KTU Prancūzų kultūros centro organizuojamas Frankofonijos mėnuo vyks iki kovo 27 dienos, kurį vainikuos muzikinis poetinis vakaras, vyksiantis KTU III rūmų (Laisvės al. 13) Didžiojoje salėje. Susitikimas su Lietuvos garbės konsulais Prancūzijoje Anne-Marie Goussard ir Pierre Minonzio vyks kovo 21 d. 17 val. KTU Rektorato salėje (K. Donelaičio g. 73). Visą KTU Prancūzų kultūros centro organizuojamų Frankofonijos mėnesio renginių programą galima rasti [čia](#).

Į KTU Frankofonijos mėnesį atvykstantys Lietuvos garbės konsulai
Prancūzijoje: Lietuva yra kitas žodis Laisvei

